ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

ΕΤΟΣ ΙΒ' ΜΑΡΤΙΟΣ 1949 ΑΡΙΘ. 90

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Α'

Εἴχαμε ἐξετάσει στὸ προηγούμενό μας ἄρθρο τὴν ὑλιστικὴ θεμελίωσι τοῦ καπιταλισμοῦ καὶ τὸ κατάντημα ὅπου ὡδήγησε ἡ θεμελίωσις αὐτή. Μὰ τὸ κατάντημα αὐτὸ δὲν σταματᾶ ἐκεῖ ποὺ εἴδαμε στὸ ἄρθρο μας. Ἔχει καὶ συνέχεια, συνέχεια ὁλότελα ἀπρόοπτη γιὰ τὴν μηχανιστικὴ καπιταλιστικὴ οἰκονομία.

Ὅταν ὁ καπιταλισμὸς ἀγκάλιαζε τὸν ὑλισμὸ καὶ ζητοῦσε νὰ τὸν ἐπιβάλη στὴν παγκόσμια σκέψι, ἔκανε ἕνα τεράστιο λάθος. Ἐνόμιζε, πὼς θὰ ἦταν αὐτὸς τὸ χαϊδεμένο μοναχόπαιδο τοῦ ὑλισμοῦ στὸ οἰκονομικὸ καὶ κοινωνικὸ πεδίο. Πὼς ὁ ὑλισμὸς ἄλλο δὲν θὰ ἔκανε, παρὰ νὰ τοῦ ἐξασφαλίζη, μέσα στὴν μηχανιστική του οἰκονομία, τὸ περίφημο «starvation limit», τὸ ὅριο λιμοκτονίας γιὰ τὸν ἐργατικὸ μισθό, ὅριο ποὺ εἴδαμε σὰν καταστάλαγμα τῆς μηχανιστικῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας (1). Μὰ αὐτὸ ἀκριβῶς ἦταν τὸ μοιραῖο λάθος του. Γιατὶ ὁ ὑλισμὸς δὲν ἐγέννησε μόνο τὸν καπιταλισμό. Ἐγέννησε κι' ἕνα ἄλλο παιδί: Τὸν κομμουνισμό.

Κι' ὁ κομμουνισμός, μόλις στάθηκε λίγο στὰ πόδια του, δὲν θέλησε μόνο νὰ σπαράξη τὸν ὁμογάλακτο ἀδελφό του, πῆγε παραπέρα. Ἐνῶ ὁ καπιταλισμός, γιὰ νὰ σταθῆ, ἐπῆρε τὴν ἐτικέττα «καθεστώς», ὁ κομμουνισμὸς ἄρπαξε τὴν ἄλλην ἐτικέττα: «ἐπανάστασις». Μὲ τὴν ἐτικέττα αὐτή, ζήτησε νὰ ἀνατρέψη τὸ πᾶν, νὰ βάλη φωτιὰ παντοῦ, ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη, μὲ τὴν ὑπόσχεσι πώς, ὕστερα, θὰ πάρη κι' αὐτὸς τὴν ἐτικέττα «καθεστώς». Ὅλη τὴν γῆ ἔσεισε ὁ κομμουνισμὸς στὴν ἐξόρμησί του, μὰ ἰδιαίτερα ἐχτύπησε, στὶς ἡμέρες μας, τὴν χώρα τούτη, τὴν Ἑλλάδα. Τὴν Ἑλλάδα ποὺ σπαράζει τώρα ἀπὸ τὸν πόνο καὶ δονεῖται ὁλόσωμη ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, γιὰ ν' ἀνακτήση τὴν ἐλεύθερη ἀνάσα πού, κι' αὐτὴν ἀκόμα, τὴν πιέζει ἡ κομμουνιστικὴ ἀπειλή.

Ἔτσι, ἡ ἔρευνά μας μᾶς φέρνει τώρα μπροστὰ στὸν ἀγῶνα ποὺ κάνει τὸ Ἔθνος γιὰ ν' ἀποτινάξη τὸ φοβερὸ ἀγκάλιασμα τοῦ ὀλέθρου καὶ ν' ἀνακτήση τὴν ἐλεύθερη κι' εἰρηνικὴ ζωή του. Στὸν ἀγῶνα, μ' ἄλλα λόγια, γιὰ ν' ἀντικρούση τὸ Ἔθνος τὴν θανάσιμη ἀπειλή, ποὺ ἔφερε ἡ κομμουνιστικὴ ἐξόρμησις στὴ χώρα μας.

Θὰ μπορούσαμε—ἀπὸ συστηματικὴ ἄποψι θὰ ἦταν ἴσως καλύτερο—νὰ ἀρχίσωμε τὴν μελέτη μας ἀπὸ τὴν θεωρητικὴ θεμελίωσι τοῦ κομμουνισμοῦ, ἀπὸ τὶς ρίζες του. Προτιμοῦμε ὅμως νὰ ξεκινήσωμε ἀπὸ τοὺς πικρότατους καρποὺς ποὺ γευόμαστε

1. Βλ. τὸ ἄρθρο μας: Ὁ καπιταλισμός: Θεμελίωσις καὶ ἀποτελέσματα.—Ἀκτῖνες Φεβρουάριος 1949, σ. 51.

σήμερα. Γιὰ τὴν θεωρητικὴ θεμελίωσι τοῦ κομμουνισμοῦ, ἔχομε ἄλλως τε μιλήσει σὲ προηγούμενο ἄρθρο, ὅπου μποροῦμε νὰ παραπέμψωμε τὸν ἀναγνώστη(1). Ἂς μᾶς ἀπασχολήση σήμερα ὁ ἀγώνας ποὺ κάνει τὸ Ἔθνος, γιὰ νὰ λυτρωθῆ ἀπὸ τὸν τρομερὸ ἐφιάλτη. Κι' ἂς στρέψωμε τὴν ἔρευνά μας στὸ βασικώτερο: Στὸ νόημα τοῦ ἀγῶνος, στὸ βαθύτερο νόημα, ποὺ ξεχωρίζει τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ἀπὸ ἄλλους πολέμους καὶ τοῦ δίνει τὴν μοναδικὴ δραματικότητα, μέσα στοὺς τόσους πολέμους ποὺ ἔχει κάμει τὸ Ἔθνος μας. Γιατὶ μόνο ἅμα συλλάβωμε τὸ νόημα αὐτό, θὰ βροῦμε καὶ πῶς θὰ ἔλθη ἡ νίκη, σ' ἕναν ἀγῶνα, ποὺ δὲν σημαίνει τίποτε λιγώτερο, ἀπὸ τὸ ὅτι ἢ θὰ ζήσωμε, ἢ θὰ ἐξαφανισθοῦμε ὁλότελα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Β'

Καὶ τὸ πρῶτο ποὺ θὰ μᾶς ὁδηγήση, εἶναι μιὰ διαπίστωσις, ποὺ πρέπει καλὰ νὰ τὴν προσέξωμε: Αὐτὴ τὴ φορά, ἡ ἐχθρικὴ ἐπιδρομὴ γίνεται βέβαια ἀπ' ἔξω, ἀλλὰ πρὶν ἀπ' ὅλα γίνεται ἀπὸ μέσα, ἀπὸ τὸν ἐθνικό μας ὀργανισμό. Ἐκεῖνο ποὺ κάνει τὸ Ἔθνος μας νὰ σπαράζη δὲν εἶναι τόσο ὁ ἐχθρὸς-δράκοντας, ὁ ἐχθρὸς-θερίο. Εἶναι — ἔχει ἐδῶ τὴ θέσι της μιὰ γνωστὴ εἰκόνα ποὺ ἐχρησιμοποίησε ὁ Wells γιὰ τὴν πάλη μὲ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἄρεως—εἶναι τὸ μικρόβιο, ποὺ ἔχει μπῆ μέσα στὸν ὀργανισμὸ τοῦ Ἔθνους. Εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς ἐχθρός, ποὺ μπαίνει μέσα γιὰ μέσα στὸν ἐθνικὸ ὀργανισμό, καὶ προσβάλλει τὴν πνευματική μας ὑπόστασι. Εἶναι ὁ ἐχθρὸς ποὺ δὲν γκρεμίζει μόνο σπίτια, ἀλλά, πολὺ χειρότερο, μολύνει σπίτια καὶ τὰ κάνει ἑστίες μολυσμοῦ. Ὁ ἐχθρὸς ποὺ σκορπᾶ, ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη στὴν Ἑλλάδα, τὴν πνευματικὴ ἀρρώστεια, μὲ μέσα πνευματικά, κι' ἔτσι κάνει ὅλη τὴν ἑλληνικὴ γῆ ἕνα πολεμικὸ μέτωπο χωρὶς «μετόπισθεν».

Ψεύτικη πνευματικότης, βέβαια, αὐτὴ ἡ «πνευματικότης» ποὺ καλεῖται νὰ στηρίξη ἕνα σύστημα πέρα γιὰ πέρα ὑλιστικό! Μὰ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ δρᾶμα! Ὁ ὁλοθρευτὴς εἶχε τὴν ἐξυπνάδα, κι' ἂν θέλετε τὴν ἱκανότητα, νὰ ἁρπάξη καὶ νὰ φορέση τὸν πνευματικὸ ὁπλισμό, ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶναι στὴ διάθεσι ὄχι τοῦ ὀλέθρου ἀλλὰ τῆς ζωῆς, ὄχι τοῦ κομμουνισμοῦ ἀλλὰ τοῦ Ἔθνους, τοῦ Ἔθνους ἐκείνου, ποὺ τρεῖς χιλιάδες χρόνια τώρα, εἶναι ὁ πρωτοπόρος στὴν πορεία τοῦ πνεύματος! Εἶναι, βλέπετε, τόσο μεγάλη ἡ δύναμις τοῦ πνεύματος ὥστε ἀκόμη καὶ ὁ ὑλισμός, στὴν ὕστατη, καταστρεπτική του συνέπεια, ἀκόμη καὶ τὸ ψέμα, ἀκόμη καὶ ἡ ἄρνησις κάθε πνευματικῆς ἀξίας, ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ κάποιο πνευματικὸ στήριγμα γιὰ νὰ σταθῆ κάπου, γιὰ νὰ κάμη τὸ ἔργο του. Βλέπομε τὰ πτώματα τῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ μας, φοβερὰ καὶ ἀπαίσια ἀκρωτηριασμένα, νὰ γεμίζουν τὶς «πηγάδες» νὰ στρώνωνται στὶς πλατεῖες καὶ στὰ σπίτια. Μὰ ἐκεῖνο ποὺ πρέπει, ἐπὶ τέλους, νὰ ἰδοῦμε, ἂν θέλωμε νὰ δώσωμε στὸ κακὸ ἕνα τέλος ὁριστικό, εἶναι τὸ πνευματικὸ στήριγμα, ποὺ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς τοῦ ὀλέθρου, τὸ πνευματικό του βάθρο, ποὺ τοῦ ἐχρησίμευσε γιὰ νὰ σταθῆ καὶ νὰ προβάλη στὸν κόσμο τὸ ἀπαίσιο ἀνάστημά του.

Διπλὸ εἶναι αὐτὸ τὸ βάθρο. Πρῶτα-πρῶτα ἡ πνευματικὴ ἀβιταμίνωσις τῆς κοινωνίας μας. Τὸ γκρέμισμα τῶν πνευματικῶν ἀξιῶν, ἡ κλωτσιὰ ποὺ ἔδωσε στὶς πνευματικὲς ἀξίες ὁ ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος μας: Ἡ ἄρνησις. Αὐτὴ ἡ ἄρνησις, ποὺ ἀδιάκοπα ἀπασχολεῖ τὶς στῆλες τοῦ περιοδικοῦ τούτου, ὁ ὑλισμός, ποὺ εἶναι καὶ ἡ βάσις τῆς καπιταλιστικῆς θεωρίας, καὶ γίνεται μόλυσμα τῆς «ἡγέτιδος

(1) «Ἀκτῖνες» 1946, σ. 209 ἐπ. Βλ. καὶ χωριστὸ τεῦχος «Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτικὴ» (ἐκδόσεις Ἡ Δαμασκός), σελ. 27 ἐπ.

τάξεως» τῆς κοινωνίας μας. Ὑλισμὸς συνεπὴς στὴ ζωή, ὑλισμὸς ποὺ ξεκινᾶ ἀπὸ τὰ βιβλία καὶ φθάνει στὴν μοντέρνα «ἐπικούρεια» ζωὴ καὶ φθάνει στὸν κυνισμό, ὄχι τοῦ Ἀντισθένους καὶ τοῦ Διογένους κυνισμό, μὰ τὸν κυνισμὸ τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Τὸν κυνισμὸ πού, βλέποντάς τον κανείς, κυριολεκτικῶς χάνει τὰ λογικά του, ὅταν μάλιστα ἔχει ἀφορμὴ νὰ θεωρῆ τὸν ἑαυτό του ἀπόκληρο τῆς τύχης.

Μ' αὐτὴν τὴν ἄρνησι, κατήντησε νὰ γίνη βάθρο τοῦ κομμουνισμοῦ ἡ τρομερὴ καὶ βασανιστική, κι' ὅμως μακαριστή, πεῖνα καὶ δίψα τῆς δικαιοσύνης ποὺ βασανίζει τὸν ἄνθρωπο. Τὸν βασανίζει, ἀκριβῶς, γιατὶ εἶναι εὐγενικὴ καὶ πολλὲς φορὲς ὁλότελα ἀνιδιοτελής. Μπροστά του, βέβαια, ἔχει ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὴν ἀληθινὴ Πηγὴ τῶν ὑδάτων. Μὰ δὲν τὴν βλέπει τὴν Πηγὴ αὐτή, γιατὶ τὸν ἐμποδίζει τὸ πυκνὸ προπέτασμα τῶν καπνῶν, ποὺ αἰῶνες τώρα ἐσχημάτισε ἡ ἄρνησις, χτυπῶντας, μυκτηρίζοντας, ξερριζώνοντας, στ' ὄνομα τάχα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν νέων ἰδεῶν, τὶς πνευματικὲς ἀξίες, ποὺ εἶχαν σταθῆ τροφὴ καὶ ζωῆς νάμα καὶ στήριγμα σ' ὅ,τι εὐγενικὸ εἶχαν νὰ δείξουν οἱ αἰῶνες καὶ οἱ γενεές.

Αὐτὴ ἡ ἄρνησις ἦταν τὸ ἕνα βάθρο γιὰ τὴν ἐξόρμησι τοῦ ὁλέθρου. Καὶ σ' αὐτό, ὁ Κομμουνισμὸς ἀκούμπησε τὸ ἄλλο βάθρο. Τὴν θετικὴ προσφορά, ποὺ μὲ τέχνη, μὲ ἐπιμονὴ καὶ πολλὲς φορὲς—ἂς τὸ ποῦμε μὲ χριστιανικὴ εἰλικρίνεια—μὲ πίστι, ἔκαμε στὸν διψασμένο καὶ βασανισμένον ἄνθρωπο. Στὸν ἄνθρωπο ποὺ ἀποζητοῦσε, ἀνάμεσα στὰ «ὅρια λιμοκτονίας» τῆς μηχανιστικῆς, ἄψυχης, ἀπάνθρωπης οἰκονομίας, τὴν δικαιοσύνη, τὴν ἀγάπη, τὴν ἀνθρωπιά. Ἐπῆρε ὁ κομμουνισμὸς τὸ κενόν, ποὺ ἐδημιούργησε στὴν ψυχὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ἡ ἄρνησις τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας, καὶ τὸ ἐχρησιμοποίησε γιὰ νὰ βάλη μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, σὰν μοναδικὴ δῆθεν ἀπάντησι στὴ σαπίλα καὶ τὴν ἀδικία, μιὰν ἄλλη κοσμοθεωρία. Τὴν κομμουνιστικὴ κοσμοθεωρία.

Γ'

Γιατὶ ὁ κομμουνισμὸς εἶναι κοσμοθεωρία. Καὶ κοσμοθεωρία ὑλιστική. Ἑκατὸ τὰ ἑκατὸ ὑλιστική. Τἄχομε πῆ αὐτὰ ἄλλοτε, δὲν χρειάζεται νὰ τὰ ἐπαναλάβωμε. (3) Ἂς τονίσωμε μόνο, πῶς, τὰ τελευταῖα χρόνια, ἡ κομμουνιστικὴ ἡγεσία ὅλο καὶ περισσότερο ξαναγύριζε στὴν ὑλιστικὴ γραμμή, ποὺ ἴσως εἶχε κάπως ξεχασθῆ στὸν πρῶτο καιρὸ τῆς γερμανικῆς ἐπιδρομῆς. Καὶ ὑλιστικὴ ἑκατὸ τὰ ἑκατό, θὰ πῆ ἀντιχριστιανικὴ ἑκατὸ τὰ ἑκατό. Ἀντιχριστιανική, μὲ συνέπεια, μὲ πεῖσμα, μὲ λύσσα.

Τὸ καμουφλὰζ μέσα στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ κάτι αἰφνηδιαστικὰ σταυροκοπήματα κατὰ διαταγήν, ξεγελᾶνε μόνο ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ ξεγελασθοῦν. Θυμᾶται, ἴσως, ὁ ἀναγνώστης, τί ἔγινε, ὅταν ἡ «Χριστιανικὴ Ἕνωσις Ἐπιστημόνων» ἐδημοσίευσε τὴ «Διακήρυξί» της, ἕνα κείμενο, ποὺ δὲν εἶχε τὸν παραμικρὸ πολιτικὸ ὑπαινιγμό, ἦταν ὅμως χριστιανικὸ κείμενο. Μὲ τί πεῖσμα, μὲ τί λύσσα, θὰ ἐλέγαμε, ἐχτύπησε τὴν «Διακήρυξι» αὐτὴ τὸ Κ.Κ.Ε.! Κάθε τόσο, ἄρθρα ὁ «Ριζοσπάστης», ἄρθρα ἡ «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα», ἄρθρα ἡ «Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρηση» καὶ τὰ διάφορα ἄλλα κομμουνιστικὰ φύλλα, γιὰ νὰ χτυπηθῆ ἡ «Διακήρυξις» (4). Καὶ κοντὰ σ' αὐ-

---

(3) Ἂς παραπέμψωμε ὅμως, καὶ πάλι, στὴν ἔκθεσι ποὺ κάνει ὁ ἴδιος ὁ Στάλιν στὴν «Ἱστορία τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης (Μπολσεβῖκοι)» τόμ. Α' σελ. 112, 119.

(4) Βλ. «Ριζοσπάστης» 12.12.1946, 7.1.1947, 8.1.1947, 15.1.1947, 16.1.1947, 22.1.1947 «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα» 5.12.1946, 31.1.1947. «Ἐλεύθερα Γράμματα» 15.12.1946, 15.2.1947. Ἀπὸ τὰ πολλὰ δημοσιεύματα τοῦ ἐπαρχιακοῦ τύπου, βλ. π. χ., «Ἀναγέννηση» Βόλου 22.5.1946. Γιὰ τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα εἰδι-

τά, ἄλλη ἀδιάκοπη ἐπίθεσις, γιὰ νὰ χτυπηθοῦν τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα. Δὲν ἔκαναν, βέβαια, κανενὸς εἴδους πολιτικὴ τὰ σχολεῖα αὐτά, ἐπότιζαν ὅμως τὰ παιδιά μας μὲ τὸ γάλα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ γι' αὐτὸ ἔπρεπε μὲ ὅλη τὴ δύναμι νὰ χτυπηθοῦν ἀπὸ τὸν κομμουνισμό. Στὸ τέλος, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. συγκαλεῖ εἰδικὴ συνέλευσι τῶν στελεχῶν του καὶ κάνει μιὰν ἀγόρευσι ποὺ κράτησε σχεδὸν δύο ὧρες καὶ γέμισε σελίδες ὁλόκληρες τοῦ «Ριζοσπάστη», γιὰ νὰ χτυπήση τὴ «Διακήρυξι», γιὰ νὰ βρίση τὴν «Χριστιανικὴ Ἕνωση Ἐπιστημόνων», μὰ καὶ γιὰ νὰ ἐπιτιμήση δριμύτατα τὶς «μωρὲς παρθένες», τοὺς διανοουμένους τοῦ Κ.Κ.Ε. ποὺ δὲν ἐπρόλαβαν νὰ ἐμποδίσουν τὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς τῆς «Χριστιανικῆς Ἑνώσεως Ἐπιστημόνων» καὶ γενικώτερα, κάθε ἐλεύθερης πνευματικῆς ζωῆς στὸν τόπο (5). Καὶ ἀπὸ τότε ὡς τώρα, μπορεῖ σ' ὅλα τ' ἄλλα ὁ κομμουνισμὸς νὰ κάνη ἐλιγμούς, τὰ περίφημα «ζίγκ-ζάγκ» του, στὸ ζήτημα ὅμως τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ἑπομένως στὸ ζήτημα τοῦ ὑλισμοῦ, δὲν ἔχει ἐλιγμοὺς ἀλλὰ «γραμμὴ» μὲ ὅλη τὴ συνέπεια.

Γιατὶ αὐτό; Μήπως γιατὶ ὁ κομμουνισμὸς δὲν ἔχει πολιτικὸ αἰσθητήριο, γιὰ νὰ καταλάβη τί τοῦ κοστίζει μιὰ τέτοια ἀδιάλακτη γραμμή, μιὰ τέτοια πάλη μὲ τὸν Χριστιανισμό;

Ὄχι, ἀλλὰ ἀκριβῶς γιατὶ ἔχει, καὶ ἔχει θαυμάσιο, πολιτικὸ αἰσθητήριο. Ἀκριβῶς, γιατὶ ξέρει τί δύναμις εἶναι ὁ Χριστιανισμός.

Κάνοντας ὄχι φιλολογία ἀλλὰ μάχη —καὶ τί μάχη!— ὁ κομμουνισμὸς ξέρει ὅτι ἡ μάχη αὐτὴ εἶναι πρὶν ἀπὸ ὅλα πνευματική. Ὅτι, μιὰ καὶ ἐπῆρε τὴν κοσμοθεωρία τοῦ ὑλισμοῦ, δὲν θὰ κερδίση τὴν μάχη, ἂν δὲν χτυπηθῆ ἡ μοναδική, ἀληθινὰ ζωντανή, πνευματικὴ κοσμοθεωρία, ὁ Χριστιανισμός. Καί, ἑπομένως, ἂν δὲν ἐπικρατήση ἡ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετη κοσμοθεωρία, ἡ ὑλιστική. Κι' ἐνῶ ὁ κομμουνισμὸς δείχνει πόσο ξέρει τὴν σπουδαιότητα τῆς κοσμοθεωρίας του, μερικοὶ ἄλλοι... στέλνουν γράμματα στὶς «Ἀκτῖνες»: «μὰ δὲν ἐβαρεθήκατε, ἐπὶ τέλους, νὰ χτυπᾶτε τὸν ὑλισμό;»

Δ'

Τόσο πολὺ ξέρει τὴν δύναμι τοῦ πνεύματος, τὴν δύναμι τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ κομμουνισμός, ὥστε — καὶ ἐδῶ εἶναι τὸ καταπληκτικώτερο — δὲν διστάζει, γιὰ νὰ χτυπήση τὸ πνεῦμα, νὰ χρησιμοποιήση τὸ πνεῦμα! Νὰ κάμη πνευματικὴ στρατηγική, γιὰ νὰ ἐπιβάλη τὴν ὑλιστικὴ κοσμοθεωρία. Αὐτὴ ἡ ἀντίθεσις ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερο ὅπλο τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ αὐτὴ τὸν ξεχωρίζει ἀπὸ τὸν ἄλλο ὑλισμό, εἰδικώτερα τὸν καπιταλιστικό.

Ὁ καπιταλισμὸς εἶναι ὑλισμὸς μὲ συνέπεια, ποὺ κόβει κάθε πνευματικὴ ἐκδήλωσι στὴ ζωή. Λέει σ' ὅλο τὸν κόσμο, ὅτι «ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνο ποὺ τρώει», (γιὰ νὰ θυμήσω τὴν φράσι τοῦ Feuerbach, ποὺ ἐκυβέρνησε τὸν κόσμο τοῦ ΙΘ' καὶ τοῦ Κ' αἰῶνος). Καί, μὲ συνέπεια, ὁ ὑλιστὴς αὐτὸς δὲν ἐνδιαφέρεται παρὰ γιὰ τὸ φαΐ του, γιὰ τὴν καλοζωΐα του, γιὰ τὸ τομάρι του. Οἱ ὑλισταὶ τοῦ τύπου αὐτοῦ... οἱ ἄνθρωποι «ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία»! Ἀντίθετα, ὁ κομμουνισμός, ἐνῶ εἶναι ἑκατὸ τὰ ἑκατὸ ὑλισμός, ὅμως παίρνει τὸ πνεῦμα καὶ — φρίκη νὰ τὸ σκεφθῆ κανείς! — τὸ κάνει ὄργανο τῆς ὑλιστικῆς κοσμοθεωρίας!

Καί, πρὶν ἀπὸ ὅλα, παίρνει γιὰ τὸν ἀγῶνα του τὴν δύναμι ποὺ λέγεται πίστις. Πίστις μὲ ψεύτικο, ἀπατηλὸ

κώτερα, «Νέα Γείνηα», Μάης 1946, σ. 8. «Ἀγωνιστὴς» (Θεσσαλονίκης) 5 καὶ 6-2-1947, «Ἀνεξαρτησία» (Δράμας) 10-2-1947 καὶ 3-3-1947.

(5) «Ριζοσπάστης» 22.1.1947 Ν. Ζαχαριάδη: Τὸ Ἰδεολογικὸ Μέτωπο. «Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρηση» 1.2 1947. Χαρακτηριστικὸ ἀκόμα, πὼς στὴν ἀγόρευσι αὐτὴ ἡ «Διακήρυξις» ἐσχετίστηκε μὲ ἄλλες, ὁλότελα ἄσχετες πνευματικὲς ἐκδηλώσεις.

περιεχόμενο, ἀλλὰ πίστις, ποὺ εἶναι, παρ' ὅλη της τὴν πλάνη, πιὸ δυνατὴ ἀπὸ τὴν ἀπιστία. Στήριγμα τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι οἱ «πιστοί» του. Ἂν αὐτοὶ οἱ πιστοὶ ἔλειπαν... Ἂν εἴχαμε σήμερα νὰ κάνωμε μόνο μὲ τοὺς πληρωμένους, μόνο μ' ἐκεῖνους ποὺ πῆγαν στὶς κομμουνιστικὲς τάξεις μὲ ἰδιοτέλεια, τοὺς συμφεροντολόγους, τοὺς καιροσκόπους... Μὰ αὐτοὶ εἶναι τὸ παθητικὸ τοῦ κομμουνισμοῦ! Τὸ ξέρει αὐτὸ ἡ κομμουνιστικὴ ἡγεσία. Τὸ ξέρει πολὺ καλά! Καιρὸς νὰ τὸ μάθωμε κι' ἐμεῖς!

Καιρὸς νὰ τὸ μάθωμε κ' ἐμεῖς! Ἂν μπορῇ σήμερα ὁ κομμουνισμὸς νὰ μάχεται καὶ νὰ βουτᾶ τὴν Ἑλλάδα στὸ αἷμα, εἶναι γιατὶ μάχεται μὲ ὅπλα πνευματικά. Εἶναι γιατὶ ἔχει κλέψει τὴν πανοπλία τοῦ πνεύματος καὶ μ' αὐτὴν χτυπάει τὸν πνευματικὸ ὀργανισμὸ τοῦ Ἔθνους. Ἂν δὲν τὸ καταλάβωμε αὐτό, δὲν θὰ καταλάβωμε τὸ μυστικὸ τῆς δυνάμεως τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἂν ἡ πανοπλία τοῦ Πνεύματος δὲν γυρίση στὴ θέσι της, στὸν Ἑλληνικὸ λαό, στὸ ἀγωνιζόμενο Ἔθνος καὶ στὴν ἡγεσία τοῦ Ἔθνους αὐτοῦ, ὁ δοξασμένος, ὑπέροχος ἀγώνας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν θὰ ἔχη τὸ τελειωτικὸ ἀποτέλεσμα ποὺ τοῦ ἀξίζει νὰ ἔχη.

Ε'

Καὶ μπορεῖ νὰ τὴν πάρη πίσω τὸ Ἔθνος, τὴν πνευματικὴ πανοπλία ποὺ τοῦ ἄρπαξε ὁ ὄλεθρος, γιὰ νὰ τὴν φορέση αὐτός. Γιατί, ὅπως καὶ νὰ τὸ πάρης, ἡ πανοπλία αὐτὴ δὲν ἔρχεται στὰ μέτρα τοῦ κομμουνισμοῦ, δὲν τοῦ ταιριάζει. Φορώντας την ὁ κομμουνισμός, σὰν ὑλισμὸς ποὺ εἶναι (6), γίνεται ἀντίφασις πρὸς τὸν ἑαυτό του.

Ὁ ὑλιστὴς - πιστός, ὁ ὑλιστὴς ποὺ θυσιάζεται γιὰ μιὰν ἰδεολογία, εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀντίφασις ποὺ μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανείς. Καὶ ἐδῶ εἶναι τὸ ἀδύνατο σημεῖο τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἡ ἀντίφασις. Ἀντίφασις ἀναπόφευκτη, ὅταν ἕνα σύστημα ὑλιστικὸ καταφεύγει στὶς πνευματικὲς δυνάμεις, στὰ πνευματικὰ ὅπλα, γιὰ νὰ ἐπιβληθῇ. Ἔτσι, τὸ πνεῦμα εἶναι ἡ δύναμις μαζὺ καὶ ἡ ἀδυναμία τοῦ κομμουνισμοῦ. Ἡ δύναμις, γιατὶ τοῦ δίδει ὁπλισμό. Ἡ ἀδυναμία, γιατὶ τὸν κάνει ἀντιφατικό!

Καὶ ἡ ἀντίφασις δὲν μπορεῖ, παρὰ κάποτε νὰ ξεσπάση. Δὲν μπορεῖς ἐπ' ἄπειρον νὰ ἔχης τὸν ὑλισμὸ γιὰ θεωρία καὶ ὕστερα, στὸ ὄνομα τοῦ ὑλισμοῦ, νὰ ζητᾶς πράξεις ὑπέρτατης ἰδεολογικῆς αὐτοθυσίας. Εἰς τὸ τέλος, ἡ λογικὴ θὰ μιλήση κι' αὐτή. Ἢ ὁ ὑλισμὸς εἶναι ἀλήθεια, ὁ ἄνθρωπος εἶναι μόνο σάρκα, μόνο κοιλιὰ — μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὶς χονδροκομμένες ἐκφράσεις, ἀλλὰ στὸ τέλος τῆς ἀναλύσεως αὐτὸ εἶναι ὁ ὑλισμὸς σὰν βιοθεωρία καὶ ἔτσι τὴν διατυπώνουν οἱ εἰλικρινέστεροι ὑλισταί — ὁπότε δὲν θὰ θυσιάσω, ἀλλὰ θὰ κυττάξω ἴσα - ἴσα πῶς νὰ σώσω καὶ νὰ καλοθρέψω τὸ τομάρι μου, τὴν ὕλη ποὺ μὲ ἀποτελεῖ... Ἢ ὁ ὑλισμὸς εἶναι ψέμα, ὁπότε ὁ κομμουνισμὸς εἶναι πτῶμα.

Ἀλήθεια ἁπλούστατη αὐτό! Καὶ ναί μέν, ἀκριβῶς οἱ ἁπλούστερες ἀλήθειες εἶναι οἱ δυσκολώτερες γιὰ νὰ τὶς ἀντιληφθῇ κανείς, ὅμως κάποτε τὶς ἀντιλαμβάνεται. Δὲν μπορεῖς ἐπ' ἄπειρον νὰ ἔχης γιὰ στήριγμά σου, ὅτι ἡ μᾶζα δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιληφθῇ τὶς ἁπλὲς ἀλήθειες!

ΣΤ'

Μὰ ἔρχεται καὶ κάτι ἄλλο, ποὺ ἀχρηστεύει τὴν πνευματικὴ πανοπλία, ὅταν τὴν φοράη ὁ κομμουνισμός.

Ὁ κομμουνισμὸς εἶναι βιαστικός. Γι' αὐτό, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πνευματικὰ

---

(6) Τὸ ὅτι εἶναι «διαλεχτικὸς» ὑλισμὸς ἀναφέρεται στὴ μέθοδο. Τὸ περιεχόμενο τῆς θεωρίας εἶναι ὑλιστικὸ καί, στὸ σημεῖο ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει, δὲν διακρίνεται καθόλου ἀπὸ τὸν κάθε εἶδους ὑλισμό, ἂς ποῦμε τὸν ὑλισμὸ τοῦ Feuerbach.

ὅπλα, ἄρπαξε καὶ κάτι ἄλλο, ποὺ νόμισε πὼς θὰ τὸν ἐξυπηρετήση γρηγορώτερα. Κατέφυγε στὸ ἔγκλημα. Προσοχή! Στὸ ἔγκλημα. Δὲν μιλᾶμε ἐδῶ γιὰ τὴν ἐπανάστασι, γιὰ τὴν ἐπαναστατικὴ βία, γιὰ τὶς ἐκτροπὲς ἐπὶ τέλους, ποὺ κάνουν οἱ μᾶζες σ' ἕνα ξέσπασμα ὀργῆς, μανίας, ὅπως θέλετε πέστε την (7). Πρόκειται γιὰ τὸ ἔγκλημα τὸ ὠμό, τὸ ψυχρό, τὸ ὑπολογισμένο, τὸ ἐπαγγελματικό. Τὸ ἔγκλημα αὐτὸ τὸ κάνουν ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν ἀκριβῶς τὸ ἔγκλημα γιὰ ἐπάγγελμα. Σ' αὐτὸ τὸ ἔγκλημα κατέφυγε ὁ Κομμουνισμός. Τί νὰ πρωτοθυμηθῆ κανείς! Δεκέμβρης τοῦ 1944, Καρδίτσα, Νάουσα, Καρπενῆσι, οἱ θλιβερὲς σειρὲς τῶν ὁμήρων, οἱ χιλιάδες τῶν παιδιῶν μας, ποὺ τὰ ἁρπάζει ἀπὸ τῆς μάννας τὴν ἀγκαλιὰ ἕνα παιδομάζωμα ἄγριο, φοβερό... καὶ δὲν εἶναι βέβαια πλουσιόπαιδα τὰ παιδιὰ αὐτὰ οὔτε καπιταλίστριες οἱ μανάδες ποὺ τὶς σπαράζει τώρα ὁ ἀπαίσιος ζωντανὸς χωρισμός! Οὔτε καπιταλισταί, βέβαια, εἶναι, οἱ, πληθυσμοὶ ὁλόκληροι, ποὺ σὲ μυριάδες καὶ ἑκατοντάδες χιλιάδων γυρίζουν στὴν Ἑλληνικὴ γῆ ἀπὸ πόλι σὲ πόλι κι' ἀπὸ βουνὸ σὲ βουνό, «τόπον ἐκ τόπου συνεχῶς διαμείβοντες», γιατὶ τοὺς ἔκαψαν τὶς καλύβες, τοὺς ρήμαξαν τὰ γεννήματα, τοὺς ξερρίζωσαν τὶς ἐλιές, τοὺς ἄρπαξαν τὰ πρόβατα, στ' ὄνομα τῆς «κοινωνικῆς δικαιοσύνης»! Κι' ἂς μὴν ποῦμε τίποτε γιὰ τὴν πεμπτοφαλαγγίτικη προδοσία, πού, μὲ τὴ σημαία τῆς «συναδελφώσεως τῶν λαῶν», ἀνοίγει τὶς πόρτες μας στὸν ἀδηφάγο ἰμπεριαλισμὸ λαῶν, ποὺ πάντα καὶ μ' ὅλα τὰ πολιτεύματα τὸ ἴδιο ὄνειρο ἔχουν, νὰ μᾶς καταβροχθίσουν γιὰ νὰ παχύνουν... ὅπως θἄλεγε ἴσως ὁ Λασκαρᾶτος.

Ἔγκλημα, πού, ἀλήθεια, δὲν τόχαμε ξαναδῆ! Ναί ἀλλά, γιὰ νὰ θυμίσω τὴν μακιαβελλικὴ φράσι τοῦ Ταλεϋράνδου, τέτοιο ἔγκλημα σὲ τόση ἔκτασι, ἔκτασι ποὺ ξεπερνᾶ ὄχι πιὰ ὅ,τι ὡς τώρα ἔδειχνε ἡ ἱστορία μὰ καὶ ὅ,τι μποροῦσε νὰ συλλάβη ἡ φαντασία, ἕνα τέτοιο ἔγκλημα «εἶναι πάρα πάνω ἀπὸ ἔγκλημα, εἶναι λάθος»! Τεράστιο στρατηγικὸ λάθος. Καὶ εἶναι καὶ κάτι ἄλλο! Εἶναι δεῖγμα, πὼς ὁ Κομμουνισμὸς δὲν ἔχει τόση ὀξυδέρκεια, ὅση νομίζαμε πὼς ἔχει.

Εἶδε ὁ κομμουνισμός, πὼς μὲ τὸ ἔγκλημα γκρεμίζει σπίτια καὶ σκοτώνει ἀνθρώπους, δὲν εἶδε ὅμως, πὼς ἔτσι ἀφοπλίζεται, πὼς χάνει τὸν πνευματικό του ὁπλισμό. Πὼς δὲν μπορεῖ πιὰ νὰ ξεγελάη ἐκείνους ποὺ πῆγαν στὸν κομμουνισμὸ μὲ πνευματικὲς προϋποθέσεις. Δὲν εἶδε τὴν ἀφύπνιοι τῶν πλανεμένων, δὲν εἶδε τὴν κατάρρευσι τῶν χιμαιρῶν. Δὲν εἶδε τὴν ἐνθάρρυνσι, τὴν τόνωσι τοῦ πολεμικοῦ μένους στὸ Ἔθνος ποὺ μάχεται. Καί, πάνω ἀπ' ὅλα, δὲν εἶδε τὸ φοβερώτερο: Τὸν κλονισμὸ τῶν πιστῶν του. Ὁ κομμουνισμὸς κατάλαβε τὴ δύναμι τῆς πίστεως καὶ ἐδημιούργησε πιστούς. Σὰν ὑλισμὸς ὅμως, εἶναι ξένος πρὸς τὴν πίστι καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἤξερε πῶς νὰ συγκρατήση τοὺς πιστούς. Ἔσπασε τὶς φυλακές, ἐπῆρε τοὺς ἐγκληματίες τοῦ κοινοῦ δικαίου καὶ τοὺς ἔκανε «συναγωνιστές». Ἐνόμισε, ὅτι μπορεῖ νὰ ζέψη, στὸ ἴδιο ἁλέτρι, τὸν πιστὸ μαζὺ μὲ τὸν κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματία. Βέβαια, ὁ δεύτερος τοῦ κάνει τὴ δουλειά του γρηγορώτερα. Ἀλλὰ μὲ τὸν δικό του τρόπο. Καὶ πήγαινε κατόπιν νὰ δίδης πνευματικὲς χίμαιρες, τάχα γιὰ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, συναδέλφωσι καὶ τὰ παρόμοια, σ' ἀνθρώπους ποὺ τὸ νευρικό τους σύστημα ἔχει κλονισθῆ, ἀτενίζοντας ἀδιάκοπα ἐγκλήματα κι' ἐγκληματίες!

Ἔτσι, τὸ ἔγκλημα τιμωρεῖ τὸ ἔγκλημα! Τούτη ἡ πρόσφατη ἱστορία μας ξεπερνᾶ μὲ τρόπο ἐκπληκτικὸ τὸ

(7) Βλ. σχετικὰ μὲ τὴν ἐπανάστασι ἀπὸ χριστιανικὴ ἄποψι τὸ ἄρθρο μας «Χριστιανισμὸς καὶ πρόοδος», «Ἀκτῖνες» 1948, σελ. 355 ἐπ.

«ἔγκλημα καὶ τιμωρία» τοῦ Ντοστογιέφσκυ. Ἡ ζωὴ πηγαίνει μὲ ἀδυσώπητη συνέπεια, μὲ ἀλύγιστη νομοτέλεια. Εἶναι ἡ αὐτοκαταστροφὴ τοῦ ἐγκλήματος. Δείχνει στοὺς «πεινῶντας καὶ διψῶντας τὴν δικαιοσύνην», ὅτι ἔκαναν λάθος, φοβερὸ λάθος, στὴν κατεύθυνσι ποὺ ἀκολούθησαν, γιὰ νὰ βροῦν τὶς πηγὲς ὅπου θὰ κορέσουν τὴν εὐγενική τους πεῖνα καὶ δίψα. Βέβαια, τὸ ἔγκλημα τοῦτο, τὸ ἀδιάκοπο, χρόνια τώρα, δεκατίζει τὸ βασανισμένο μας ἔθνος. Ἀλλὰ εἶναι βοήθημα πολυτιμότατο γιὰ τὴ Νίκη. Μέσα στὴν πνευματικὴ αὐτὴ πάλη—ντροπὴ εἶναι νὰ τὸ ποῦμε, ντροπὴ γιὰ κάθε πνευματικὸ ἄνθρωπο, μὰ εἶναι ἀλήθεια—ὁ ἀποτελεσματικώτερος ἐχθρὸς τοῦ κομμουνισμοῦ εἶναι ὁ κομμουνισμός. Ἐκεῖνος ποὺ μᾶς σώζει ἀπὸ τὸν κομμουνιστή, σὰν ἰδεολόγο ποὺ σαγηνεύει, εἶναι ὁ κομμουνιστὴς ἐγκληματίας. Λίγο θὲς νὰ τὸν εὐχαριστήσης. Τὸ ἔγκλημα ποὺ ἔκανε ἀναπόδραστο τὸν ἀγῶνα, αὐτὸ τὸ ἔγκλημα εἶναι πολύτιμος βοηθὸς γιὰ νὰ ἔλθη καὶ ἡ Νίκη στὸν ἀγῶνα.

Ζ'

Ναί, ἀλλά, φυσικὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν δὲν θὰ τὸν κάνωμε μὲ μόνο πολεμιστὴ τὴν αὐτοκαταστροφὴ τοῦ ἐγκλήματος!

Μὰ οὔτε μόνο μὲ τὸ Μπρὲν καὶ τὸ Τόμμυγκαν θὰ κάνωμε τὸν ἀγῶνα αὐτόν, δὲν θὰ τὸν κάνωμε μόνο μὲ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνες τοῦ στρατοῦ μας. Ὁ ἀγώνας μας πρέπει νὰ πάρη μορφὴ πνευματική. Αὐτὸ δὲν σημαίνει μόνο ὅτι, παράπλευρα στὸ στρατιωτικὸ ἀγωνιστὴ πρέπει νὰ ὑπάρξη καὶ ὁ ἀγωνιστὴς ὁ πνευματικός. Κάτι παραπάνω: Καὶ ὁ στρατιωτικὸς ἀγωνιστὴς πρέπει νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς ἀγωνιστὴς καὶ τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος. Πρέπει ἀκόμη νὰ νοιώθη πίσω του τὸ Ἔθνος ὁλόκληρο νὰ ἀγωνίζεται τὸν ἀγῶνα αὐτόν.

Καί, στὸν ἀγῶνα αὐτόν, ἐννοεῖται πὼς δὲν ἔχουν θέσι αὐτοσχεδιασμοὶ καὶ ἐρασιτεχνισμοί, καὶ ἁπλῆ, κατὰ συνθήκην, φιλολογία, γιὰ λόγους πρόσκαιρης σκοπιμότητος. Μόνο ἡ πνοή, ποὺ εἶναι τῆς ζωῆς τοῦ πνεύματος εἰλικρινής, ὁλόψυχη, ἐκδήλωσις ἔχει θέσι.

Καὶ κάτι ἄλλο: Ὅταν ὁ Χριστιανισμὸς κάνη τὴν μεγάλη τιτανομαχία μὲ τὸν ὑλισμὸ ὅταν δηλαδὴ ὁ Χριστιανισμὸς διεξάγη τὴν μεγάλη μάχη τοῦ Πνεύματος, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν Ἕλληνες, ποὺ θὰ τηροῦν στὴ μάχη αὐτή, στάσι «εὐμενοῦς οὐδετερότητος»!

Πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήση καὶ στὸ ἑπόμενο ἄρθρο ἡ διεξαγωγὴ τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ἀγῶνος. Στὴν θεωρητικὴ ἔρευνα τοῦ κοινωνικοῦ ζητήματος, ποὺ γίνεται σὲ τούτη τὴ σειρὰ τῶν ἄρθρων, αὐτὸ ἐπιβάλλεται, ἀκόμα καὶ γιὰ τὴν θεωρητικὴ πληρότητα στὴν ἔρευνά μας. Ὁ δρόμος μας μᾶς φέρνει στὸ μεγάλο τοῦτο θέμα. Πρέπει νὰ τὸ ξεκαθαρίσωμε καλὰ γιὰ νὰ συνεχίσωμε τὴν ἔρευνά μας. Παλαιότατο πρόβλημα ἡ σχέσις τῆς θεωρίας μὲ τὴν πρᾶξι, ἀρχαιότατο δίδαγμα ὅτι ἡ θεωρητικὴ ἔρευνα εἶναι ἄστοχη καὶ ἀποτυχημένη, ὅταν ξεφεύγη ἀπὸ τὴν ἐπαφὴ μὲ τὴ ζωή Καὶ τί ζωή! Ζωὴ ποὺ κάθε μέρα της ἔχει αἰώνων ὅλων ἀξία.

Ἂς τὸν παρακολουθήσωμε, λοιπόν, ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ πνευματικὴ σκοπιά, τὸν ἀγῶνα αὐτόν. Καί, τότε, ἀπὸ τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ Νίκη, θὰ ἔλθωμε νὰ ἐξετάσωμε τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀξιοποίησι τῆς Νίκης. Τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν καινούργια Ἑλλάδα, ποὺ πρέπει νὰ ξεπεταχθῆ ἀπὸ τούτη τὴν μάχη. Τὴν νικήτρα Ἑλλάδα, ποὺ δὲν θἄχη νικήσει μόνο τὴν ἐκδήλωσι μά, πρὶν ἀπ' ὅλα, τὴν αἰτία τοῦ κακοῦ, τὸν ὑλισμό, σ' ὅλες του τὶς πλευρές. Καὶ ποὺ θὰ δείξη ἔμπρακτα, πὼς ὁ ἀγώνας τοῦτος δὲν γίνεται γιὰ νὰ διατηρήσουν οἱ Ἐπικούρειοι

τὴν ξένοιαστη, τὴν ὑλιστική τους ζωή, μὰ γίνεται γιὰ νὰ ἔχη ὁ λαὸς ὁ ἑλληνικὸς τὴν δυνατότητα νὰ ζήση ἐλεύθερος, εἰρηνικός, δημιουργικός, εὐτυχισμένος, σὲ μιὰν Ἑλλάδα καινούργια, μιὰν ἀληθινὰ πνευματική, ἀληθινὰ χριστιανικὴ Ἑλλάδα.

Πρέπει νὰ ξεκαθαρίσωμε μέσα μας, πῶς τὴν ἐννοοῦμε τὴν Ἑλλάδα αὐτή. Πῶς ἐννοοῦμε, ὅτι θὰ ἔχωμε μιὰν Ἑλλάδα ὅπου ἡ ἐλευθερία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀδελφωσύνη, ἡ ἀγάπη δὲν θὰ εἶναι λέξεις, ἀλλὰ πραγματικότης.

Ἔτσι θὰ ἔλθωμε καὶ στὴ συνέχεια. Θὰ ἐξακολουθήσωμε τότε τὸν δρόμο μας, τὴν ἔρευνα τοῦ κοινωνικοῦ ζητήματος. Ἂν ὁ δρόμος αὐτὸς εἶναι μακρὸς καὶ κουράζει τὸν ἀναγνώστη καὶ τοῦ ζητεῖ τὴν ὑπομονή του, εἶναι γιατὶ δὲν κάνομε προπαγάνδα μὲ ἕτοιμα συνθήματα, ἀλλὰ κάνομε ἔρευνα. Καὶ ἡ ἔρευνά μας δὲν ἔχει νὰ χάση ἀλλὰ ἔχει πολλὰ νὰ ὠφεληθῆ, ἄν, πρὶν πᾶμε στὰ εἰδικώτερα θέματα τῆς ὀργανώσεως τῆς οἰκονομίας, τῆς ἐργασίας, τῆς ἰδιοκτησίας, τοῦ κοινωνισμοῦ, τοῦ ρόλου ποὺ πρέπει τὸ κράτος νὰ παίζη σὲ μιὰ νέα οἰκονομία, ἂν πρὶν ἀπ' αὐτὰ ἐξετάσωμε τὸ πρωταρχικὸ θέμα: Τί πρέπει νὰ κάμωμε, ὥστε νὰ μὴν πάη χαμένο τὸ τίμιο αἷμα ποὺ χύνεται σήμερα γιὰ νὰ ἔχωμε ἕνα αὔριο καλύτερο ἀπὸ τὸ σήμερα!

Π. ΜΕΛΙΤΗΣ

«Οὐδέποτε ἔθνος ηὐδαιμόνησε καὶ ἐμεγαλούργησεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἄνευ ἰσχυρῶν ἠθικῶν ἐλατηρίων... τὸ ἰσχυρότατον δὲ τούτων ἡ Θρησκεία. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἠθικοὶ τῶν ἐθνῶν μοχλοί, φιλοπατρία, φιλοτιμία, φιλοδοξία, παιδεία, ἰσονομία καὶ εἴ τις ἄλλος ἡνωμένοι ὁμοῦ δὲν δύνανται νὰ ἀναπληρώσωσι ἐκείνην».

Διὰ τῆς Πίστεως «ἥτις στήνει τὸν θρόνον αὐτῆς ἐν μέσῃ κοινωνίᾳ καὶ ἐν μέσοις στρατοπέδοις ἵνα διδάξῃ τὸν λαὸν τὸ χρηστῶς πολιτεύεσθαι καὶ τὸ γενναίως θνήσκειν διὰ τῆς θρησκείας οἵαν ἐνόησαν αὐτὴν οἱ πατέρες ἡμῶν, οἱ ὑπὲρ αὐτῆς προθύμως καὶ περιουσίαν καὶ ζωὴν καταβαλόντες, διὰ τῆς θρησκείας, οἵαν χθὲς ἀκόμη ἐνόησαν αὐτὴν οἱ ἀτρόμητοι ἀθληταὶ τῆς Μονῆς τοῦ Ἀρκαδίου... Αὐτὴ εἶναι ἡ πίστις δι' ἧς ἐθριάμβευσε κατὰ Περσῶν ὁ Ἡράκλειος· αὐτὴ δι' ἧς οἱ Κωνσταντῖνοι, οἱ Βασίλειοι καὶ οἱ Κομνηνοὶ τοσάκις κατετρόπωσαν τοὺς Μωαμεθανούς· αὐτὴ ὑπὲρ ἧς ἔπεσεν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ τελευταῖος Κωνσταντῖνος, αὐτὴ δι' ἧς ἀνεκτήσαμεν τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, αὐτὴ καὶ μόνη, δι' ἧς ἐάν, κατὰ τὸν ἀπόστολον, μαρτυρήσωμεν καὶ συνευδοκήσωμεν τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ἡμῶν, θέλομεν δυνηθῆ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν τοῦ Ἔθνους ἡμῶν πολιτικὴν ἑνότητα.»

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

(«Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» τόμ. Γ' σελ. 205-206)